

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS SZÁMVITELÉNEK AKTUALITÁSAI

Kézdi Árpád
Államháztartási Szabályozási Főosztály
Nemzetgazdasági Minisztérium

Iránykeresés az államok szintjén

Kassó Zuzsa: Az állami feladat fogalma, az államháztartás számviteli rendje:

A fejlett országokban régóta probléma a költségvetési szféra hatékonyságának növelése, az ehhez vezető legjobb út, ennek során:

- Hogyan lehet korlátot állítani a folyamatosan jelentkező, de a jövedelemtermelő képesség alapján indokolatlan igények kielégítésének, azaz hogyan lehet a költségvetési hiány növekedését megakadályozni?*
- Hogyan lehet elérni, hogy a közsféra hasonló hatékonysággal működjön, mint a magán szféra?*
- Milyen szabályok biztosítsák ezek megvalósulását, milyen allokációs módszert működtessenek?*
- Hogyan lehet a hosszú távú követelések és kötelezettségek állandó számbavételét megoldani, ezzel a hosszú távú egyensúly megtartását biztosítani?*

A fenti kérdésekre adott válaszok általában meghatározzák a számviteli, nyilvántartási rendet is.

Iránykeresés az EU-ban

A tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU IRÁNYELVE:

- ✓ *A közelmúlt gazdasági fejleményei Unió-szerte új kihívások elé állították a költségvetési politikát ... hangsúlyosabb nemzeti szerepvállalásra és egységes követelményekre van szükség... hogy megfeleljenek ... a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló 12. jegyzőkönyv rendelkezéseinek.*
- ✓ *A tagállamok .... olyan állami számviteli rendszereket működtetnek, amelyek magukban foglalják a könyvvezetést, a belső ellenőrzést, a pénzügyi beszámolást és a könyvvizsgálatot.*
- ✓ *A ... statisztikai adatok előállításának előfeltétele a teljes körű és megbízható állami számvitel alkalmazása az államháztartás valamennyi alszektorában. ... A közintézmények – pl. a Számvevőszék – vagy a könyvvizsgáló magánszervezetek által végzett független ellenőrzésnek a legjobb nemzetközi gyakorlatok követésére kell ösztönöznie.*

Iránykeresés az EU-ban

3. Cikk (1) bekezdés: *A tagállamok olyan állami számviteli rendszert működtetnek, amely átfogó és következetes módon lefedi a kormányzati szektor valamennyi alszektorát, és tartalmazza azokat az információkat, amelyek az eredményszemléletű adatok ESA 95 módszertan szerinti összeállításához szükségesek.*

Az irányelv tervezetének első változataiban még az eredményszemléletű számvitel előírása szerepelt, több tagállam tiltakozására változott a szöveg.

Általános tendencia:

- ✓ A Bizottság az eredményszemléletet támogatja, de nem a tagállami közszférák hatékonyságának növelése érdekében (azt tagállami kérdésnek tekintik).
- ✓ A tagállamok hozzáállása vegyes, sokan ragaszkodnak a bevált, adott esetben nemrég, nehezen bevezetett rendszerhez.
- ✓ **Eredményszemlélet alatt a Bizottság és minden tagállam mást ért!**

Az EU-n kívüli nemzetközi megoldás

Kifejezetten a közszférára kifejlesztett számviteli sztenderdek: IPSAS (International Public Sector Accounting Standards).

Az IPSAS:

- ✓ Jelenleg kizárólagos.
- ✓ IFRS alapokon nyugszik.
- ✓ 38 eredményszemléletű és egy pénzforgalmi sztenderdből áll.
- ✓ Az IPSAS-t megalkotó szervezet (IPSASB) független, de nincs hatásköre a sztenderdek bevezetésére.
- ✓ Nem kezeli megfelelően a költségvetési szféra sajátosságait (ld. IFRS alapok).

Az EU a fenti problémák kiküszöbölésére döntött az EPSAS-ok (European Public Sector Accounting Standards) kidolgozásáról. Cél a keretjelleg szűkítése, hogy a tagállamok számviteli rendszere egységes szerkezetben és tartalommal állítsa elő a szükséges adatokat. Ugyanakkor a sztenderdek kialakítása nagyon lassú, jelenleg egy sem készült el.

Az EU-n kívüli nemzetközi megoldás

PWC által 2015-ben készített jelentés („Towards a new era in government accounting and reporting) 150 országban:

- ✓ Az alkalmazott számviteli rendszerek továbbra is különbözők, de egyértelműen az eredményszemlélet irányába haladnak (**az eredményszemlélet nem feltétlenül IPSAS**).
- ✓ A költségvetés jellemzően továbbra is pénzforgalmi szemléletben készül.
- ✓ A kormányzatok számára továbbra is kihívást jelent a költségallokáció, teljesítménymenedzsment, hosszú távú tervezés, prognóziskészítés.
- ✓ A következő évekre a kormányzatok legfőbb célja az **informatikai támogatás erősítése**, a szükséges minőségi elemzői kapacitások felépítése és vezetői információs rendszerek építése.

A nemzetközi folyamatok, problémák alapvetően megegyeznek a Magyarországon is jelentkező problémákkal!

Pénzforgalmi vs. eredményszemlélet

Az IPSAS sztenderdek (és az EPSAS kezdeményezés) alapvetően nem veszi figyelembe, hogy a közsféra számvitelének alapvetően két célja van:

- ✓ A „hagyományos” számviteli feladatok teljesítése, beszámolás.
- ✓ A költségvetés végrehajtásának mérése, a zárszámadás alátámasztása, a költségvetési hiány mérése.

E két célrendszer összehangolása nehéz. Ha a számvitel csak eredményszemléletű, de a költségvetés pénzforgalmi szemléletben készül, a második cél nem teljesül. Ha a számvitel pénzforgalmi szemléletű, úgy a megbízható, valós vagyoni és jövedelmi helyzet bemutatásáról mondunk le (legrosszabb, ha a számvitel egyik célnak sem felel meg, lényegében ez volt Magyarországon 2014-ig a helyzet).

De miért nem készülhet eredményszemléletben a költségvetés?

- ✓ Nem lehetetlen, többen próbálták, DE
- ✓ A felhatalmazás és bemutatás elve miatt szinte soha nem tisztán eredményszemlélet az sem (vö. beruházások és ÉCS).

Európai példák

Csehország:

- ✓ Pénzforgalmi szemléletű költségvetés készül, számviteli rendszerük 2007. óta eredményszemléletű.
- ✓ A számviteli rendszer alrendszerenként eltéréseket mutat, nem IPSAS konform. Funkcionálisan a COFOG struktúrája szerinti elszámolás.
- ✓ A cseh kincstár integrált költségvetési rendszert működtet, de az a költségvetési szervek könyvelési rendszereire nem terjed ki, azok interfészen keresztül kapcsolódnak.

Horvátország:

- ✓ Pénzforgalmi szemléletű költségvetés készül, számviteli rendszerük módosított eredményszemléletű 2002. óta.
- ✓ A számviteli rendszer nem IPSAS konform.
- ✓ A horvát kincstár hatókörét folyamatosan terjesztik ki a költségvetési szervekre, ami egyben a központi rendszer és az intézményi rendszerek közötti integráció megvalósítását jelenti.

Európai példák

Szlovákia:

- ✓ Pénzforgalmi szemléletű költségvetés készül, számviteli rendszerük 2008-tól eredményszemléletű.
- ✓ A számviteli rendszer IFRS alapokon nyugszik, de az IPSAS követelményeit nem teljesíti.

Franciaország:

- ✓ A francia költségvetési és gazdálkodási számviteli rendszer megújítását szolgáló keretszabályozás (LOLF) alkalmazása 2007-től külön nemzeti számviteli standardok kidolgozása.
- ✓ Az államszámvitelbe beletartozik a költségvetési pénzforgalmi szemléletű nyomon követése, az eredményszemléletű számvitel, illetve az ezen alapuló költségszámítás.
- ✓ Figyelembe veszi az IPSAS standardjait, de nem igyekszik hiányait orvosolni.
- ✓ Funkcionálisan COFOG szerinti elszámolás, amelyet kiegészít egy sajátos és részletes programstruktúra.
- ✓ 2011-ben új informatikai rendszer, kiterjed a költségvetési szervekre is, de még nem tökéletes.

Európai példák

Svájc:

- ✓ Eredményszemléletű költségvetés készül pénzforgalmi kiegészítésekkel.
- ✓ A számviteli rendszer eredményszemléletű, integrált, de csak részben törekszik az IPSAS-nak való megfelelésre.
- ✓ Egységes SAP rendszer szövetségi szinten, de a tartományok és önkormányzatok önállóak.

Finnország:

- ✓ Eredményszemléletű költségvetés készül, amelyhez teljesítmény indikátorok is tartoznak.
- ✓ 1998-tól eredményszemléletű, a finn üzleti számviteli szabályozáshoz igazodó számvitel, nem törekszik az IPSAS-nak való megfelelésre.
- ✓ Funkcionálisan COFOG szerinti elszámolás.
- ✓ A finn államkincstár egységes konszolidált pénzügyi beszámolót tesz közzé és integrált költségvetési rendszert működtet, de az a költségvetési szervek könyvelési rendszereire nem terjed ki, azok interfészen keresztül kapcsolódnak.

Európai példák

Svédország:

- ✓ Eredményszemléletű költségvetés készül, amelyhez teljesítmény indikátorok is tartoznak.
- ✓ 1993-tól eredményszemléletű, a svéd üzleti számviteli szabályozáshoz igazodó számvitel, az IPSAS-nak szinte teljesen megfelel.
- ✓ Funkcionálisan COFOG szerinti elszámolás.
- ✓ A kincstári rendszer decentralizált elven került kialakításra, jellemzően inkább információs rendszerként működik.

Konklúziók

1. A nemzetközi folyamatok, problémák alapvetően megegyeznek a Magyarországon is jelentkező problémákkal, a költségallokáció, teljesítménymenedzsment, hosszú távú tervezés, prognóziskészítés mindenütt probléma.
2. A költségvetés informatikai támogatottságát mindenütt javítani akarják.
3. Magyarországon a kettős szemléletű elszámolás megegyezik a legtöbb európai (és más fejlett) ország által követett gyakorlattal, tisztán eredményszemléletű rendszerrel (költségvetéssel) kevesen próbálkoznak.
4. Magyarország nagy előnye a teljesen egységes rendszer központi és helyi szinten.
5. Ugyanakkor az informatikai rendszerek, támogatás terén Magyarországnak még kifejezetten sok teendője van.

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**

